DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

12. oktober 2004 *

I sag C-60/03,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Bundesarbeitsgericht (Tyskland) ved afgørelse af 6. november 2002, indgået til Domstolen den 14. februar 2003, i sagen:

Wolff & Müller GmbH & Co. KG

mod

José Filipe Pereira Félix,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans (refererende dommer), og dommerne C. Gulmann, R. Schintgen, F. Macken og N. Colneric,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Múgica Arzamendi,

* Processprog: tysk.

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 10. juni 2004,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Wolff & Müller GmbH & Co. KG ved Rechtsanwalt T. Möller

— Pereira Félix ved Rechtsanwältin M. Veiga

— den tyske regering ved A. Tiemann, som befuldmægtiget

— den franske regering ved G. de Bergues samt C. Bergeot-Nunes og O. Christmann, som befuldmægtigede

— den østrigske regering ved E. Riedl og G. Hesse, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Patakia, som befuldmægtiget, bistået af Rechtsanwalt R. Karpenstein,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse angår fortolkningen af artikel 49 EF.

2 Denne anmodning er fremsat i en sag mellem Wolff & Müller GmbH & Co. KG (herefter »Wolff & Müller«), der er en byggevirksomhed, og José Filipe Pereira Félix om denne virksomheds pligt til som kautionist at betale den mindsteløn, som José Filipe Pereira Félix har til gode hos sin arbejdsgiver.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 Femte betragtning til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (EFT 1997 L 18, s. 1) bestemmer:

»[E]n sådan fremme af tjenesteydelser over grænserne forudsætter fair konkurrence og forholdsregler, der garanterer, at arbejdstagernes rettigheder respekteres.«

4 Artikel 1 i direktiv 96/71, der har overskriften »Anvendelsesområde«, har følgende ordlyd:

»1. Dette direktiv finder anvendelse på virksomheder, som i forbindelse med levering af tjenesteydelser over grænserne udstationerer arbejdstagere på en medlemsstats område i henhold til stk. 3.

[...]

3. Dette direktiv finder anvendelse, dersom en af de i stk. 1 anførte virksomheder træffer en af følgende grænseoverskridende foranstaltninger:

a) for egen regning og under egen ledelse udstationerer en arbejdstager på en medlemsstats område i henhold til en aftale mellem den udstationerende virksomhed og modtageren af tjenesteydelsen, der driver virksomhed i denne medlemsstat, dersom der i udstationeringsperioden består et ansættelsesforhold mellem den udstationerende virksomhed og arbejdstageren

[...]«

5 Artikel 3 i direktiv 96/71, der har overskriften »Arbejds- og ansættelsesvilkår«, bestemmer i stk. 1:

»1. Medlemsstaterne påser, at de i artikel 1, stk. 1, omhandlede virksomheder, uanset hvilken lovgivning der finder anvendelse på ansættelsesforholdet, på nedennævnte

områder sikrer de arbejdstagere, der er udstationeret på deres område, de arbejds- og ansættelsesvilkår, som i den medlemsstat, på hvis område arbejdet udføres, er fastsat:

— ved lov eller administrative bestemmelser

og/eller

— ved kollektive aftaler eller voldgiftskendelser, der finder generel anvendelse, jf. stk. 8, for så vidt de vedrører de i bilaget nævnte aktiviteter:

[...]

c) mindsteløn, herunder overtidsbetaling; dette gælder ikke for erhvervstilknyttede tillægspensionsordninger

[...]«

6 Artikel 5 i direktiv 96/71, der har overskriften »Foranstaltninger«, har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger i tilfælde af manglende overholdelse af dette direktiv.

De sørger især for, at arbejdstagerne og/eller deres repræsentanter råder over egnede procedurer med henblik på gennemførelse af forpligtelserne i dette direktiv.«

Nationale bestemmelser

7 § 1 i Verordning über zwingende Arbeitsbedingungen im Baugewerbe (bekendtgørelse om om præceptive arbejdsvilkår inden for byggefagene) af 25. august 1999 (BGBl. 1999 I, s. 1894) bestemmer:

»De i bilag 1 til denne bekendtgørelse anførte kollektive overenskomstbestemmelser om regulering af en mindsteløn inden for byggefagene på Forbundsrepublikken Tysklands område (kollektiv overenskomst om mindsteløn) af 26. maj 1999 [...] finder anvendelse på alle arbejdsgivere og arbejdstagere, der ikke er bundet af overenskomsten, men som er omfattet af dens gyldighedsområde pr. 1. september 1999, når virksomheden hovedsagelig præsterer byggeydelser som omhandlet i § 211, stk. 1, i Sozialgesetzbuch, Drittes Buch (lov om social sikring, tredje bog, herefter »SGB III«). De kollektive overenskomstbestemmelser gælder også for arbejdsgivere med hjemsted i udlandet og deres arbejdstagere, der er beskæftiget inden for bekendtgørelsens gyldighedsområde.«

8 § 1a i Arbeitnehmer-Entsendegesetz (lov om udstationering af arbejdstagere, herefter »AEntG«), som er indsat ved artikel 10 i Gesetz zu Korrekturen der Sozialversicherung und zur Sicherung der Arbeitnehmerrechte (lov om tilpasninger

inden for socialforsikringen og om sikring af arbejdstagerrettigheder) af 19. december 1998 (BGBl. 1998 I, s. 3843), og som trådte i kraft den 1. januar 1999, bestemmer:

»En entreprenør, som overdrager det til en anden entreprenør at udføre byggeydelser som omhandlet i SGB III's § 211, stk. 1, hæfter for denne entreprenørs, en underentreprenørs eller et af entreprenøren eller underentreprenøren antaget vikarbureaus forpligtelser til at betale mindstelønnen til en arbejdstager eller til at betale bidrag til organer, som overenskomstparterne i fællesskab har oprettet i henhold til § 1, stk. 1, andet og tredje punktum, stk. 2 a, stk. 3, andet og tredje punktum, eller stk. 3 a, fjerde og femte punktum, som en kautionist, der har givet afkald på at påberåbe sig »beneficium ordinis«. Mindstelønnen omfatter i denne forbindelse det beløb, der efter fradrag af skatter samt bidrag til socialforsikring og arbejdsformidling eller tilsvarende udgifter til social sikring skal udbetales til arbejdstageren (nettolønnen).«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

9 José Filipe Pereira Félix er en portugisisk statsborger, som fra den 21. februar til den 15. maj 2000 arbejdede i Berlin (Tyskland) som murer på en byggeplads som ansat hos en byggevirksomhed med hjemsted i Portugal. Denne virksomhed udførte beton- og stålbetonarbejder på byggepladsen for Wolff & Müller.

10 Ved stævning indleveret den 4. september 2000 til Arbeitsgericht Berlin (Tyskland) anlagde José Filipe Pereira Félix sag mod sin arbejdsgiver og mod Wolff & Müller, som solidarisk hæftende, med påstand om betaling af udestående arbejdsløn for i alt 4 019,23 DEM. Han gjorde gældende, at sidstnævnte som kautionist i overensstemmelse med AEntG's § 1a hæftede for et beløb svarende til den udestående arbejdsløn.

11 Wolff & Müller nedlagde påstand om frifindelse og gjorde over for José Filipe Pereira Félix' krav gældende, at virksomhedens hæftelse var udelukket, idet AEntG's § 1a udgør et retsstridigt indgreb i den forfatningssikrede ret til fri erhvervsudøvelse i henhold til § 12 i Grundgesetz (den tyske grundlov) og er i strid med retten til fri udveksling af tjenesteydelser, der er sikret i henhold til EF-traktaten.

12 Arbeitsgericht Berlin tog José Filipe Pereira Félix' påstande til følge. Landesarbeitsgericht (Tyskland), for hvem Wolff & Müller iværksatte appel, forkastede delvist appellen, hvorefter Wolff & Müller iværksatte revisionsanke ved Bundesarbeitsgericht.

13 Bundesarbeitsgericht har anført, at de grundlæggende betingelser i medfør af AEntG's § 1a for, at Wolff & Müller hæfter som kautionist, er opfyldt. Bundesarbeitsgericht har ligeledes fastslået, at denne bestemmelse er forenelig med Grundgesetz' § 12, idet der er tale om en forholdsmæssig restriktion. Retten er imidlertid i tvivl om, hvorvidt nævnte bestemmelse i AEntG udgør en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser som omhandlet i artikel 49 EF.

14 I denne forbindelse har den forelæggende ret anført, at kautionshæftelsen i medfør af AEntG's § 1a (herefter »kautionshæftelsen«) kan udløse særligt intensive kontroller af og bevisforpligtelser for især udenlandske underentreprenører. Dette medfører større omkostninger og administrative byrder ikke blot for hovedentreprenørerne, men også for underentreprenørerne. Disse byrder hindrer byggevirksomheder fra andre medlemsstater i at udføre byggearbejder i Tyskland og gør dem mindre attraktive.

15 Den forelæggende ret har desuden udtrykt tvivl om, hvorvidt det indgreb i den frie udveksling af tjenesteydelser, som følger af AEntG's § 1a, er begrundet.

16 Den forelæggende ret har på den ene side anført, at kautionshæftelsen giver arbejdstagerne en faktisk fordel, der bidrager til deres beskyttelse. Arbejdstagerne får ud over deres arbejdsgiver endnu en debitor, der hæfter for betaling af deres nettolønkrav i medfør af den nationale lovgivning.

17 Den forelæggende ret har imidlertid anført, at denne fordel kun har en begrænset virkning. For en udstationeret udenlandsk arbejdstager vil det i praksis ofte være vanskeligt ved de tyske retter at gennemtvinge det lønkrav, som denne har mod den entreprenør, der hæfter som kautionist. Da udstationeringen ofte kun sker i få måneder i forbindelse med et bestemt byggearbejde, og da de udstationerede arbejdstagere i reglen ikke behersker det tyske sprog og ikke er fortrolige med retstilstanden i Tyskland, er det forbundet med betydelige faktiske vanskeligheder at gennemtvinge deres krav om arbejdsgivernes solidariske hæftelse ved en tysk domstol. Desuden mister denne beskyttelse sin økonomiske værdi, hvis den reelle chance for at få lønnet beskæftigelse i Forbundsrepublikken Tyskland bliver klart mindre.

18 Ifølge den forelæggende ret skal der på den anden side tages hensyn til den omstændighed, at formålet med kautionshæftelsen i henhold til motiverne til AEntG er at gøre det vanskeligere at tildele kontrakter til underentreprenører fra såkaldte »lavtlønslande« for derigennem at stimulere det tyske arbejdsmarked og beskytte den økonomiske eksistens for små og mellemstore virksomheder i Tyskland og dermed bekæmpe arbejdsløsheden i Tyskland. Disse synspunkter udgør ikke blot et centralt punkt i bestemmelserne i henhold til ordlyden af motiverne til AEntG, men er det også objektivt set. Det hører ikke til de udtrykkeligt erklærede formål med AEntG's § 1a ud fra sociale hensyn at sikre udenlandske arbejdstagere den dobbelte eller endog den tredobbelte løn i forbindelse med beskæftigelse på tyske byggepladser.

19 Da Bundesarbeitsgericht er af den opfattelse, at det med henblik på afgørelsen af sagen er nødvendigt at opnå en fortolkning af artikel 49 EF, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er artikel 49 EF (tidligere EF-traktatens artikel 59) til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter en byggeentreprenør, der overdrager det til en anden entreprenør at udføre byggeydelser, hæfter for denne entreprenørs eller en underentreprenørs forpligtelser til at betale mindstelønnen til en arbejdstager eller til at betale bidrag til organer, som overenskomstparterne i fællesskab har oprettet, som en kautionist, der har givet afkald på at påberåbe sig »beneficium ordinis«, såfremt mindstelønnen omfatter det beløb, som efter fradrag af skatter samt bidrag til socialforsikring, arbejdsformidling eller tilsvarende udgifter til social sikring skal udbetales til arbejdstageren (nettolønnen), når beskyttelsen af arbejdstagernes lønkrav ikke er lovens primære eller blot sekundære mål?«

Om det præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

20 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har gjort gældende, at spørgsmålet om kautionshæftelsen for bidrag til et organ, som overenskomstparterne i fællesskab har oprettet, ikke er genstand for tvisten i hovedsagen, og at den forelæggende rets præjudicielle spørgsmål derfor bør afvises.

21 Det bemærkes, at et præjudicielt spørgsmål, der er forelagt af en ret, kun kan afvises fra realitetsbehandling, når det er åbenbart, at det ikke vedrører fortolkningen af fællesskabsretten, eller at det er hypotetisk (dom af 7.1.2004, sag C-201/02, Wells, Sml. I, s. 723, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis). Dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag.

22 Det fremgår af ordlyden af det forelagte spørgsmål, som omskriver AEntG's § 1a, der er den bestemmelse, der er omtvistet i hovedsagen, at spørgsmålet om betaling af bidrag til et til organ, som overenskomstparterne i fællesskab har oprettet, er nært forbundet med spørgsmålet om betaling af mindstelønnen.

23 Det præjudicielle spørgsmål kan herefter realitetsbehandles i sin helhed.

Realiteten

24 Det bemærkes, at med henblik på at give den nationale ret, som har forelagt det præjudicielle spørgsmål, den fornødne vejledning, kan Domstolen inddrage EF-regler, som den nationale ret ikke har henvist til i spørgsmålet (dom af 22.1.2004, sag C-271/01, COPPI, Sml. I, s. 1029, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

25 Som den østrigske regering og Kommissionen med rette har anført i deres skriftlige indlæg, skal de faktiske omstændigheder i hovedsagen, således som de er gengivet i forelæggelseskendelsen, anses for at være omfattet af direktiv 96/71's anvendelsesområde. De faktiske omstændigheder svarer nemlig til det eksempel, der er nævnt i direktivets artikel 1, stk. 3, litra a).

26 Det er desuden ubestridt, at de faktiske omstændigheder i hovedsagen vedrører en periode i 2000, dvs. et tidspunkt efter udløbet af den frist, der gjaldt for medlemsstaternes gennemførelse af direktiv 96/71, som var fastsat til den 16. december 1999.

27 Der skal derfor tages hensyn til nævnte direktivs bestemmelser i forbindelse med gennemgangen af det præjudicielle spørgsmål.

28 I henhold til artikel 5 i direktiv 96/71 træffer medlemsstaterne passende foranstaltninger i tilfælde af manglende overholdelse af dette direktiv. De sørger især for, at arbejdstagerne og/eller deres repræsentanter råder over egnede procedurer med henblik på gennemførelse af forpligtelserne i dette direktiv. Blandt disse forpligtelser er, således som det fremgår af nævnte direktivs artikel 3, stk. 1, andet led, litra c), pligten til at sikre, at virksomhederne sikrer, at de arbejdstagere, der er udstationeret på deres område, får udbetalt mindsteløn.

29 Det følger heraf, at medlemsstaterne bl.a. skal sikre, at de arbejdstagere, der er udstationerede på deres område, råder over egnede procedurer med henblik på faktisk at få udbetalt mindsteløn.

30 Det fremgår af ordlyden af artikel 5 i direktiv 96/71, at medlemsstaterne er tillagt et vidt skøn med henblik på fastsættelsen af form og regler for egnede procedurer som omhandlet i denne bestemmelses stk. 2. Medlemsstaterne skal imidlertid ved udøvelsen af dette skøn til enhver tid overholde de grundlæggende friheder, der er garanteret i traktaten (jf. i denne retning dom af 22.1.2002, sag C-390/99, Canal Satélite Digital, Sml. I, s. 607, præmis 27 og 28, og af 25.3.2004, sag C-71/02, Karner, Sml. I, s. 3025, præmis 33 og 34), og således, hvad angår hovedsagen, den frie udveksling af tjenesteydelser.

31 I denne forbindelse skal det for det første bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at artikel 49 EF ikke blot kræver afskaffelse af enhver form for forskelsbehandling til skade for en tjenesteyder med hjemsted i en anden medlemsstat på grundlag af dennes nationalitet, men også ophævelse af enhver restriktion, også selv om den gælder uden forskel for såvel indenlandske tjenesteydere som tjenesteydere fra andre medlemsstater, der kan være til hinder for eller indebære ulemper for den virksomhed, som udøves af en tjenesteyder med hjemsted i en anden medlemsstat, hvor denne lovligt leverer tilsvarende tjenesteydelser, eller kan gøre denne virksomhed mindre tiltrækkende (dom af 24.1.2002, sag C-164/99, Portugaia Construções, Sml. I, s. 787, præmis 16 og den deri nævnte retspraksis).

32 Således som Domstolen allerede har fastslået, kan anvendelsen af værtsmedlemsstatens nationale lovgivning på tjenesteydere være til hinder for, indebære ulemper for eller gøre tjenesteydelser præsteret af personer eller virksomheder med hjemsted i andre medlemsstater mindre tiltrækkende, i det omfang denne lovgivning medfører udgifter samt yderligere administrative og økonomiske omkostninger (jf. Portugaia Construções-dommen, præmis 18 og den deri nævnte retspraksis).

33 Det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om dette er tilfældet i hovedsagen for så vidt angår kautionshæftelsen. I den forbindelse skal der tages hensyn til den virkning, som nævnte foranstaltning har for tjenesteydelser, der leveres ikke blot af underentreprenører med hjemsted i en anden medlemsstat, men ligeledes af eventuelle almindelige virksomheder hjemmehørende i en sådan stat.

34 Det fremgår endvidere af fast retspraksis, at når en lovbestemmelse såsom AEntG's § 1a, for så vidt som den anses for at udgøre en hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser, gælder for enhver person eller ethvert selskab, der driver virksomhed på værtsmedlemsstatens område, kan den begrundes med tvingende almene hensyn, såfremt disse hensyn ikke tilgodeses i kraft af de bestemmelser, tjenesteyderen er

undergivet i den medlemsstat, hvor han er etableret, forudsat bestemmelserne er egnede til at sikre virkeliggørelsen af det formål, de forfølger, og ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for at opfylde formålet (jf. i denne retning Portugaia Construções-dommen, præmis 19 og den deri nævnte retspraksis).

35 Beskyttelsen af arbejdstagere er et af de tvingende almene hensyn, Domstolen har anerkendt (Portugaia Construções-dommen, præmis 20 og den deri nævnte retspraksis).

36 Såfremt det principielt kan antages, at værtsmedlemsstatens anvendelse af sine bestemmelser om mindsteløn på tjenesteydere, der er etableret i en anden medlemsstat, forfølger et alment hensyn, nemlig at beskytte de ansatte (Portugaia Construções-dommen, præmis 22), forholder det sig principielt på samme måde med hensyn til foranstaltninger truffet af førstnævnte medlemsstat, som har til formål at styrke en udsendt arbejdstagers processuelle muligheder for at håndhæve sin ret til mindsteløn.

37 I det omfang retten til mindsteløn udgør et element i beskyttelsen af arbejdstagerne, skal de processuelle regler, der gør det muligt at håndhæve denne ret — såsom kautionshæftelsen, der er genstand for hovedsagen — ligeledes anses for at være egnede til at sikre en sådan beskyttelse.

38 Hvad angår den forelæggende rets oplysninger, hvorefter det snarere er beskyttelsen af det nationale arbejdsmarked end beskyttelsen af arbejdstagerens lønkrav, der udgjorde hovedformålet for den nationale lovgiver ved vedtagelsen af AEntG's § 1a, skal det bemærkes, at det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om den i hovedsagen omhandlede lovgivning objektivt set sikrer beskyttelsen af udstationerede arbejdstagere. Det skal ved afgørelsen heraf undersøges, om de pågældende bestemmelser yder de berørte arbejdstagere en egentlig fordel, som væsentligt

bidrager til deres sociale beskyttelse. I denne forbindelse kan lovgivers erklærede hensigt føre til en mere indgående undersøgelse af de fordele, som arbejdstagerne angiveligt tildeles ved de trufne foranstaltninger (Portugaia Construções-dommen, præmis 28 og 29 og den deri nævnte retspraksis).

39 Den forelæggende ret har udtrykt en vis tvivl for så vidt angår den faktiske fordel, som kautionshæftelsen indebærer for udstationerede arbejdstagere, dels på grund af de praktiske vanskeligheder, som disse stilles over for med henblik på at gøre deres lønkrav gældende ved de tyske retter over for hovedentreprenøren, dels fordi denne beskyttelse mister sin økonomiske værdi, hvis den reelle chance for at få lønnet beskæftigelse i Tyskland bliver klart mindre.

40 Det forholder sig ikke desto mindre således, som José Filipe Pereira Félix, den tyske, den østrigske og den franske regering såvel som Kommissionen har understreget, at en bestemmelse som den, der er indeholdt i AEntG's § 1a, er til fordel for udstationerede arbejdstagere, fordi bestemmelsen — til fordel for sidstnævnte — til den første debitor for mindsteløn, der er arbejdsgiver, tilføjer en supplerende debitor, der hæfter solidarisk med førstnævnte, og som generelt er mere solvent end denne. Anskuet under en objektiv synsvinkel er en sådan bestemmelse således egnet til at sikre beskyttelsen af udstationerede arbejdstagere. Tvisten i hovedsagen forekommer i øvrigt i sig selv at bekræfte dette beskyttelseshensyn i AEntG's § 1a.

41 For så vidt som et af de formål, som den nationale lovgiver forfølger, består i at undgå illoyal konkurrence fra virksomheder, der betaler deres arbejdstagere en lavere løn end mindstelønnen, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at vurdere, kan et sådant hensyn tages i betragtning som et tvingende hensyn, der kan begrunde en hindring af den frie udveksling af tjenesteydelser, for så vidt som de betingelser, der er nævnt i denne doms præmis 34, er opfyldt.

42 Det bemærkes videre, således som den østrigske regering med rette har anført i sit skriftlige indlæg, at der ikke nødvendigvis er en modsigelse mellem formålet bestående i at opretholde en loyal konkurrence på den ene side og formålet bestående i at sikre beskyttelsen af arbejdstagere på den anden. Femte betragtning til direktiv 96/71 viser, at disse to formål kan forfølges samtidigt.

43 Endelig skal det med hensyn til Wolff & Müllers anbringende, hvorefter kautionshæftelsen er uforholdsmæssig i forhold til det forfulgte formål, bemærkes, at det fremgår af den retspraksis, der er henvist til i denne doms præmis 34, at en foranstaltning, for at kunne anses for at være begrundet, skal være egnet til at sikre virkeliggørelsen af det formål, den forfølger, og ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at opfylde formålet.

44 Det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om disse betingelser er opfyldt i forhold til formålet, som er at sikre beskyttelsen af den pågældende arbejdstager.

45 Under disse betingelser skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 5 i direktiv 96/71, fortolket i lyset af artikel 49 EF, ikke i en sag som hovedsagen er til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter en byggeentreprenør, der overdrager det til en anden entreprenør at udføre byggeydelser, hæfter for denne entreprenørs eller en underentreprenørs forpligtelser til at betale mindstelønnen til en arbejdstager eller til at betale bidrag til organer, som overenskomstparterne i fællesskab har oprettet, som en kautionist, der har givet afkald på at påberåbe sig »beneficium ordinis«, såfremt mindstelønnen omfatter det beløb, som efter fradrag af skatter samt bidrag til socialforsikring, arbejdsformidling eller tilsvarende udgifter til social sikring skal udbetales til arbejdstageren (nettolønnen), når beskyttelsen af arbejdstagernes lønkrav ikke er lovens primære eller blot sekundære mål.

Sagens omkostninger

46 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 5 i Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser, fortolket i lyset af artikel 49 EF, er ikke i en sag som hovedsagen til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter en byggeentreprenør, der overdrager det til en anden entreprenør at udføre byggeydelser, hæfter for denne entreprenørs eller en underentreprenørs forpligtelser til at betale mindstelønnen til en arbejdstager eller til at betale bidrag til organer, som overenskomstparterne i fællesskab har oprettet, som en kautionist, der har givet afkald på at påberåbe sig »beneficium ordinis«, såfremt mindstelønnen omfatter det beløb, som efter fradrag af skatter samt bidrag til socialforsikring, arbejdsformidling eller tilsvarende udgifter til social sikring skal udbetales til arbejdstageren (nettolønnen), når beskyttelsen af arbejdstagernes lønkrav ikke er lovens primære eller blot sekundære mål.

Underskrifter.